RNOB

CONCEPT
Jaarplan en begroting RNOB 2022

(versie voor mogelijkheid indienen zienswijzen voor gemeenteraden en AB-waterschappen)

Status/planning jaarplan 2022 RNOB	
25 februari 2021	Concept-jaarplan in Dagelijks Bestuur
25 maart 2021	Concept-jaarplan in portefeuillehoudersoverleggen op Bestuurlijke Regiodag
8 april 2021	Adviezen uit portefeuillehoudersoverleggen en vaststellen concept-jaarplan in Dagelijks Bestuur
April-juni 2021	Concept-jaarplan voorleggen aan gemeenteraden en AB-waterschappen voor zienswijzen
8 juli 2021	Ingekomen zienswijzen en definitieve vaststelling jaarplan in Dagelijks Bestuur

Samenwerken is gewoon dóen

Samenwerken is gewoon dóen. Wij zien de regio Noordoost-Brabant daarbij als een gebied waar we dingen samen mogelijk maken. Als een soort canvas waar je op kunt schilderen om het maximale eruit te halen voor inwoners en bedrijven.

Dat bereiken we door gericht te werken aan de gezamenlijke opgaven die we tijdens de Regioreis samen hebben vastgesteld. Opgaven die over de gemeentegrenzen heen gaan. En waarvan de aanpak om een lange adem vraagt. We nemen elkaar hierin voortdurend mee en sturen bij waar nodig. We spelen in op veranderingen, zoals Covid-19, stikstof en schone lucht. RNOB biedt daarvoor het platform en de ruimte voor ontmoeting. Hopelijk kunnen we in 2022 elkaar ook weer fysiek blijven treffen.

2022 is het tweede uitvoeringsjaar van onze Samenwerkingsagenda ‘Richting 2030’. Het tweede jaar ook van een aangescherpte en daadkrachtiger organisatie. De onlangs doorgevoerde naamsverandering van ‘Regio Noordoost Brabant’ naar RNOB geeft onze samenwerking een eigen identiteit. We zorgen voor meer onderlinge afstemming tussen de opgaven die je niet los van elkaar kunt zien. Van al deze kruisbestuivingen zullen inwoners en bedrijven zeker de vruchten plukken.

In een integrale aanpak kun je als overheid niet zonder bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijke instanties. De samenwerking met AgriFood Capital bijvoorbeeld is nu beter ingebed in onze organisatiestructuur. Op deze manier kunnen we gerichter samenwerken aan de verduurzaming van de landbouw en voedselverwerking en tegelijkertijd aan een gezonde en schone leefomgeving. Voor de werkgelegenheid geldt die gerichte samenwerking met Noordoost Brabant Werkt.

Maar niet alleen binnen de regio werken we meer en beter samen. Ook met andere regio’s, provincie en rijk. Dat wordt de komende jaren letterlijk zichtbaar in het Peel-gebied, dat sinds 2021 de status van ‘NOVI-gebied’ heeft. Daar wordt de ingewikkelde puzzel gelegd om urgente opgaven als transitie landbouw, klimaatadaptatie, energietransitie, leefbaarheid in de dorpen en natuurontwikkeling integraal op te pakken. Uiteraard heeft de Regio Deal op dat vlak eveneens versnelling gebracht en Noordoost-Brabant op de kaart gezet.

Zo beschilderen we met elkaar het canvas en werken we aan een gezonde en veerkrachtige regio. Een regio waar mensen graag zijn én naar toe komen. Een regio om trots op te zijn!

Jack Mikkers,
Voorzitter RNOB

René Peerenboom,
Regiomanager RNOB

Inhoudsopgave

Samenwerken is gewoon dóen 2
Samenvatting 4
1. Uitgangspunten jaarplan 5
2. Vitale Leefomgeving 7
2.1. Klimaatadaptatie 8
2.2. Natuur en Landschap 9
2.3. Energietransitie 9
2.4. Transitie landbouw 10
3. Duurzaam bereikbaar 12
3.1. Slimme en schone mobiliteit 12
3.2. Verkeersveiligheid 14
3.3. Robuuste infrastructuur 15
4. Aantrekkelijk vestigen 17
4.1. Vestigingslocaties 17
4.2. Innovaties en bedrijvigheid 18
4.3. Experimenteerruimte 20
5. Behoud van talent 21
5.1. Blijfklimaat 21
5.2. Wonen 23
6. Een sterk verhaal 25
7. Samenwerking 26
7.1. Bestuurlijke samenwerking 26
7.2. Regionale samenwerking 26
7.4. Internationale samenwerking 28
8. Communicatie en organisatie 29
8.1. Communicatie 29
8.2. Financieel beheer, personeel en huisvesting 29
9. Begroting 2022 30
9.1. Regiorekening 30
9.2. Inkomsten 30
9.3. Uitgaven 31

Samenvatting

Samenwerken is gewoon dóen. Wij zien de regio Noordoost-Brabant daarbij als een gebied waar we dingen samen mogelijk maken. Als een soort canvas waar je op kunt schilderen om het maximale eruit te halen voor inwoners en bedrijven.

De volgende uitgangspunten zijn gehanteerd voor dit jaarplan:

- De Samenwerkingsagenda en de uitwerking daarvan in het Uitvoeringsplan zijn leidend.
- Jaarplan is op hoofdlijnen, uitwerking vindt later dit jaar plaats in werkplannen.
- Begroting blijft binnen de gestelde financiële kaders, zodat er geen extra bijdrage nodig is.
- Jaarplan heeft een nieuwe opzet, die aansluit bij de opgaven uit Samenwerkingsagenda:

1. Vitale leefomgeving
    a. Klimaatadaptatie
    b. Natuur en landschap
    c. Energietransitie
    d. Transitie landbouw

2. Duurzaam bereikbaar
    a. Slimme en schone mobiliteit
    b. Verkeersveiligheid
    c. Robuuste infrastructuur

3. Aantrekkelijk vestigen
    a. Vestigingslocaties
    b. Innovaties en bedrijvigheid
    c. Experimenteerruimte

4. Behoud van talent
    a. Blijfklimaat
    b. Wonen

5. Een sterk verhaal

Regionale raadsledenbijeenkomst in gemeentehuis Oss.

In het jaarplan wordt voor elk programma het strategisch doel voor 2030 en de rol van de regio uit de Samenwerkingsagenda aangegeven en hoe deze vertaald zijn in het Uitvoeringsplan. Voor 2022 zijn de belangrijkste concrete activiteiten genoemd. Voor de samenwerking staan o.a. de volgende acties voor 2022 op het programma om het Uitvoeringsplan 1.0 en de monitoring van de hoofdopgaven en Regio Deal projecten verder uit te werken. Ook intensiveren we de samenwerking met de provincie Noord Brabant, het Rijk en Europa.

RNOB beheert de middelen uit de Regiorekening, totaal ruim € 3,6 miljoen. De bijdragen vanuit RNOB aan de Regio Deal en aan het Interbestuurlijk Programma Vitaal Platteland (IBP) en de MKB-innovatieregeling (voormalige Economie en Innovatie (E&I)-regeling) zijn in dit jaarplan en begroting verwerkt. De begroting is sluitend.

1. Uitgangspunten jaarplan

Het jaarplan 2022 is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Samenwerkingsagenda is leidend.
  De opgaven uit de Samenwerkingsagenda 'Richting 2030" zijn leidend voor de jaarplannen. Deze richt zich op mobiliteit en ruimte, leefomgeving en vestigingsklimaat. De ambitie is een slimme, veerkrachtige regio, op weg naar een circulaire economie. Een regio waarin ruimte blijft om te pionieren. Waarin hard wordt gewerkt en het leven nog steeds goed is.

  Een regio waarin ook stad en platteland met elkaar in balans zijn, waar we elkaar waarderen en elkaar ook nodig hebben. Een regio met sterke steden met een menselijke maat en een leefbaar platteland dat aan de basis staat van een duurzame, slimme en maatschappelijk houdbare voedselproductie. Omgaan met én inspelen op veranderingen vormen dus de rode draad in deze nieuwe Samenwerkingsagenda. Covid-19 zal veel invloed hebben op veel opgaven uit de regio. We zijn daar alert op. In de werkplannen van 2022 zullen de maatregelen ingebed worden.

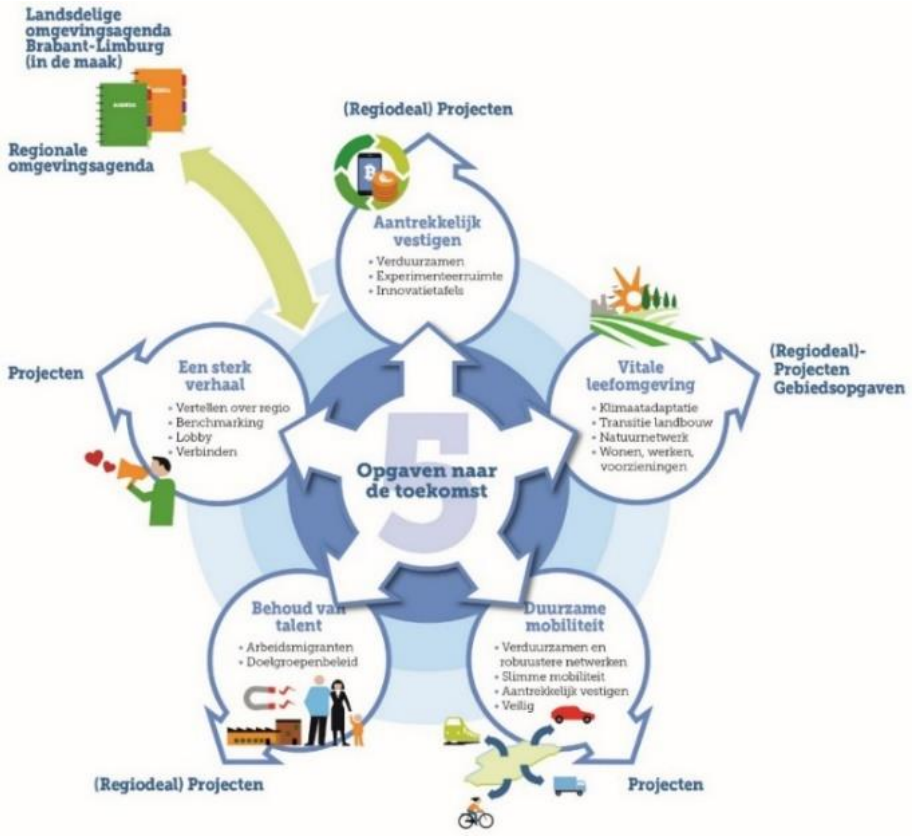

Samenhang opgaven-programma's-projecten-gebiedsopgaven.

Deze Samenwerkingsagenda is in 2020 door alle gemeenteraden en AB-waterschappen vastgesteld. Voor een goede uitvoering is deze Samenwerkingsagenda uitgewerkt in een Uitvoeringsplan 1.0 2021-2022

- <u>Op hoofdlijnen.</u>
  Net als voorgaande jaren is dit een jaarplan op hoofdlijnen. De verdieping van het jaarplan vindt plaats in de tweede helft van 2021, met aparte werkplannen voor de (deel)programma's. De betreffende portefeuillehoudersoverleggen stellen de werkplannen vast. Daarna worden deze werkplannen ter informatie aan de gemeenteraden en waterschapsbesturen voorgelegd.

- <u>Nieuwe opzet jaarplan.</u>
  De opzet van dit jaarplan is gerelateerd aan de opgaven uit de Samenwerkingsagenda. Daarmee maken we een eerste stap om de planning & control duidelijker te maken. In 2021 gaan we dit verder uitwerken en zullen we extra aandacht besteden aan een goede monitoring. Hierbij zullen we de Klankbordgroep Raadsleden betrekken.

- <u>Binnen financiële kaders.</u>
  De begroting in dit jaarplan blijft binnen de vastgestelde financiële kaders. We vragen geen extra bijdrage.

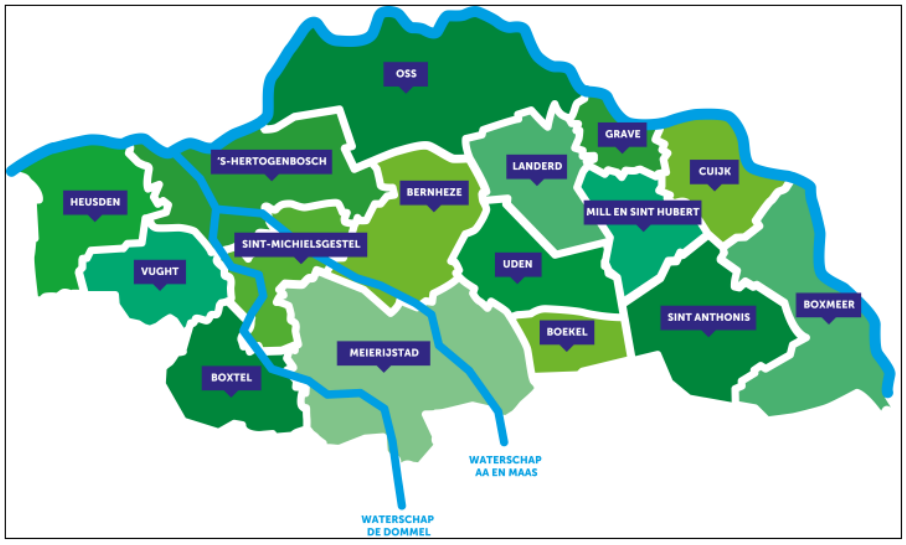

Door de beoogde herindelingen van de gemeenten Boxmeer, Cuijk, Grave, Mill en Sint Hubert en Sint Anthonis (gemeente Land van Cuijk i.o.) en de gemeenten Uden en Landerd (gemeente Maashorst i.o.) zal het aantal gemeenten in RNOB per 1-1-2022 dalen van 16 naar 11 gemeenten.

2. Vitale Leefomgeving

Over het programma ‘vitale leefomgeving’ is in de Samenwerkingsagenda het volgende vastgelegd:

a. Strategisch doel 2030

Ons strategisch doel is een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving met sterke steden en een vitaal platteland, waarbij we nog nadrukkelijker de samenwerking opzoeken tussen stad en platteland. De kern van die samenwerking is elkaar opzoeken en gebruikmaken van elkaars kracht. Het platteland biedt daarbij een gezonde omgeving, met name als bron voor duurzame energiewinning, groen, water, biodiversiteit, ontspanning, vrijetijdsbesteding, nieuwe economische dragers en een duurzaam en gezond voedselproductiesysteem. De steden zijn daarbij krachtige economische motoren, ofwel centra van innovatie en verduurzaming, met de nodige belangrijke voorzieningen.

b. De manier waarop we als regio het verschil maken

Door als gemeenten en waterschappen samen op te trekken bij belangrijke transitie- en verdelingsvraagstukken zijn we een betrouwbare gesprekspartner voor andere regio’s, de provincie, het Rijk en Europa. We agenderen bovenlokale ruimtelijke verdelingsvraagstukken en proberen daarin gezamenlijk koers te bepalen en keuzes te maken. Niet op de laatste plaats omdat sommige vraagstukken niet bij de gemeentegrens ophouden en samen oppakken ook goedkoper en effectiever is. Lastige vraagstukken gaan we daarbij niet uit de weg. We maken zelf keuzes in plaats van dat ze voor ons worden gemaakt!

c. Deelprogramma’s

Het programma ‘vitale leefomgeving’ bevat de volgende deelprogramma’s:

1. Klimaatadaptatie
2. Natuur en Landschap
3. Energietransitie
4. Transitie landbouw

Deze deelprogramma’s worden opgepakt in het portefeuillehoudersoverleg Duurzame Leefomgeving.

2.1. Klimaatadaptatie

In het Uitvoeringsplan 2021-2022 is opgenomen:

Concrete actie	Beoogd resultaat	Beoogd effect	Rol RNOB	Relatie met
1. Vergroenen en verblauwen: a) Bedrijventerreinen b) Gezonde inrichting Gebouwde Omgeving	a) Een handelings-perspectief voor gemeenten en bedrijven met de mogelijkheid voor proefprojecten (instrumenten, 5 pilots, leeromgeving) b) Doelgroepen bewust maken van de gevolgen van klimaatverandering en de mogelijkheden om hun omgeving gezonder en klimaatbestendiger in te richten (maatregelen, kennisdeling, hitteplannen)	a) Bedrijventerreinen zijn klimaatbestendig (bestand tegen wateroverlast en hitte) en zijn een gezondere omgeving voor mensen. b) Een klimaatbestendig woon-, leef, en werkomgeving in de gebouwde omgeving.	Trekker van gemeente overstijgend programma klimaatadaptatie met daarbij o.a. zorg voor fondsenwerving en kennisdeling a) Platform b) Platform	Energietransitie Verstedelijkings-strategie Natuurnetwerk
2. Aanpak gevolgen hittestress/ risicodialogen	Een regionaal uitvoeringsprogramma voor de aanpak van hittestress en klimaat-bewustzijn in 2023 2021: klimaatdialogen 2022: de gemeentelijke klimaatadaptatie-strategieën, ontwikkelen leergemeenschap.	Ruimte anders ontwerpen, inrichten en beheren (schaduw, oppervlaktewater). Gebouwen anders ontwerpen en realiseren. Terreinen anders beheren (ontstenen, groenblauwer). Kwetsbare inwoners informatie en aandacht bieden.	Platform	Verstedelijkings-strategie Natuurnetwerk
3. Vasthouden water a) in beekdalen, natuurgebieden en agrarische productiegebieden b) versterken sponswerking bodem	a) Inzicht bij betrokkenen in het systeem als basis voor het nemen van maatregelen om de beeklandschappen beter bestand te maken tegen droogte en de omgeving te beschermen tegen wateroverlast. b) inzicht in hoeverre verhoging organisch stof bijdraagt aan watervasthoudend vermogen en een verkenning naar een bredere scope van maatregelen.	a) Voorkomen van wateroverlast, verdroging en het ontstaan van een tekort aan grond- en drinkwater b) Versterkte sponswerking van de bodem in het landelijk gebied om het gehele systeem droogtebestendiger en natuurlijker te maken. Dit draagt verder bij aan het voorkomen van wateroverlast en verbeteren biodiversiteit	Platform	Natuurnetwerk Landbouwtransitie (o.a. instrumenten-koffer en ontwikkelen verdienmodel voor agrariërs) Watersamen-werkingen
4. Klimaatbewustzijn/ faciliteren particuliere initiatieven	Communicatieactiviteiten (educatiemateriaal; onderhoudsvrije tuinen, klimaatactiemateriaal en online 'klimaatwarenhuis') om burgers en bedrijven bewuster te maken van de gevolgen van klimaatverandering en handelingsperspectief te bieden voor het nemen van maatregelen	Een klimaatbestendige woon-, leef, en werkomgeving in Noordoost-Brabantse dorpen en steden	Platform	

Specifieke activiteiten voor 2022

- We richten ons vooral op concrete projecten in de bebouwde en onbebouwde omgeving. Daarin zetten we in op projecten gericht op specifieke doelgroepen:
    - Klimaatbewustzijn
    - Regionale Risicodialogen
    - Klimaatrobuuste Beekdallandschappen
    - Klimaatadaptieve bedrijventerreinen
    - Groene gezondheid
    - Versterking Sponswerking Bodem
- Verder zetten we in op een goede koppeling met aanpalende programma's en projecten,

met name Regionale Energietransitie, Project Puzzelen met Ruimte van de Regiodeal en programma Landbouwtransitie van de Regio.

- RNOB vervult het overkoepelende programmamanagement. De watersamenwerkingen financieren de projecten.
- Doelgroepgerichte aanpak is een belangrijk aandachtspunt.
- We blijven zoeken naar verbindingen met andere sectoren (economie, natuur, transitie landbouw et cetera).

2.2. Natuur en Landschap

In het Uitvoeringsplan 2021-2022 is opgenomen:

Concrete actie	Beoogd resultaat	Beoogd effect	Rol RNOB	Relatie met
Programma-sturing op het realiseren van 5 grote natuurgebieden én Ecologische VerbindingsZones (EVZ's).	Een ge-update uitvoeringsprogramma opstellen met een planningshorizon, zicht op uitvoeringsmiddelen en een permanente monitoring op fondsen en koppelkansen.	Een robuust natuurnetwerk in 2027 bestaande uit 5 grote natuurgebieden en EVZ's (in de vorm van o.a. beekdallandschappen.)	Trekker van het programma (afstemming, fondsenwerving, lobby etc.) Uitvoering ligt bij gemeenten/ waterschappen	Verstedelijkings-strategie Landbouwtransitie Klimaatadaptatie Energietransitie Mobiliteitsagenda Bossenstrategie

Specifieke activiteiten voor 2022

- Een impuls geven aan de uitvoering van het natuurnetwerk in de regio door een actualisering van de aanpak via natuurnetwerken uit 2016, nieuwe fondsenwerving, meer aandacht voor de verbindingen en slimme koppelingen met andere ruimtevragers zoals energie en water en ruimtebieders zoals de landbouw (sanering).
- Verder zetten we in op een goede koppeling met aanpalende programma's en projecten, met name Regionale Energietransitie, Project Puzzelen met Ruimte van de Regiodeal en programma's Transitie Landbouw en Klimaatadaptatie.

2.3. Energietransitie

In het Uitvoeringsplan 2021-2022 is opgenomen:

Concrete actie	Beoogd resultaat	Beoogd effect	Rol RNOB	Relatie met
Uitwerken RES 1.0 naar integrale en regionale aanpak	Inzicht in de Lange Termijn vraag-aanbod verhouding energie in de regio en de ruimtelijke mogelijkheden om te voorzien in regionale energiebehoefte m.b.v. zon en wind.	Reductie van 49% CO2-reductie uit de gezamenlijke landelijke doelstellingen van de klimaattafels Elektriciteit en Gebouwde Omgeving in 2030.	Platform: RNOB biedt overlegtafel waarin o.a. ruimtelijke claims vanuit energie worden geconfronteerd met andere ruimteclaims.	Landbouwtransitie Klimaatadaptatie Natuurnetwerk Verstedelijkings-strategie

Specifieke activiteiten voor 2022

- We bieden een platform voor de bestuurders voor nadere afstemming voor het opstellen van een Regionale EnergieStrategie (RES). De verantwoordelijkheid hiervoor is belegd bij de

Stuurgroep RES, waar gemeenten, provincie en energiemaatschappijen zijn vertegenwoordigd.

- Het koppelen van de aanpak Regionale Energie Strategie (RES) en Klimaatadaptatie. Hier liggen niet alleen koppelkansen, maar ook een opgave om ruimteclaims op regionaal niveau met elkaar af te wegen.
- Verder zetten we in op een goede koppeling met aanpalende programma's en projecten, met name Project Puzzelen met Ruimte van de Regiodeal en het programma Transitie Landbouw.

2.4. Transitie landbouw

In het Uitvoeringsplan 2021-2022 is opgenomen:

Concrete actie	Beoogd resultaat	Beoogd effect	Rol RNOB	Relatie met
1. Transitie landbouw (ruimtelijk spoor: saneren en ontwikkelen)	Het mogelijk maken van de sanering in de landbouw op basis van geurhinder en stikstofuitstoot en het herontwikkelen en hergebruik van vrijkomende stallen.. Maar ook koppelkansen energie en klimaat	Een gezonde sector die in balans is met de omgeving (wonen, landschap, water, natuur) en op weg naar emissievrije productiemethoden	RNOB is partner van Rijk en PNB in het ruimtelijk spoor en faciliteert in de fondsenwerving en adviseert Rijk en PNB op de beleidskaders. Uitvoering ligt bij gemeenten.	Energietransitie Klimaatadaptatie Innovatie-spoor
2. MER-studie mestbewerking	Een MER met concrete locaties voor mestbewerking	Een vermindering van de geur- overlast, een reductie in de uitstoot en minder km's transport	Trekker	
3.Doorontwik-keling (sectorale spoor – innovatie in de keten en in de landbouw)	1) Instrumentenkoffer: verkenning naar inzet instrumentarium zoals grondbank, slim slopen, kavelruil voor landbouwtransitie en realiseren groene en blauwe opgaven en energie opwekken 2) netwerk met GGD en ODBN versterken 3) uitrol regiodeal projecten 4)Innovatie stimuleren o.a. via AgroProeftuin de Peel 5) Samenwerking aan landbouwvisies	1) Relatief snelle grondruil-mogelijkheden voor een snelle(re) herinrichting van het landelijk gebied 2) gezondheid als thema in ruimtelijke inrichting en handhaving 3) kennisdeling, lobby en samenwerking.	1) Partner; verkenning via regiodeal project 'Puzzelen met Ruimte' i.o.v. waterschap Aa en Maas. 2) Trekker 3) Partner; primair zijn hier de trekkers van de regiodeal projecten verantwoordelijk. RNOB kan hierin faciliteren. 4) Partner gebiedssamenwerking Peel / NOVI	

Specifieke activiteiten voor 2022

- Als onderdeel van de transitie van de landbouw schetsen we niet alleen een nieuw perspectief voor de 'blijvers', maar werken we ook aan de ingrijpende maatschappelijke en fysieke gevolgen van die transitie voor de regio en lokale gemeenschappen.
- We stimuleren en faciliteren nieuwe innovaties binnen de landbouw die enerzijds bijdragen aan een toekomstbestendige voedselproductie maar anderzijds ook aan een goed woon-, werk- en leefklimaat in het buitengebied. Waarbij we het ruimtelijk spoor (o.a. stoppende agrariërs, herontwikkeling van vrijgekomen stallen) verbinden met het innovatiespoor in de vorm van vernieuwing en verduurzaming van productiemethoden en echt nieuwe systeemsprongen zoals in AgroProeftuin de Peel. Dit zijn beide Regio Deal-projecten.
- We stimuleren ook nieuwe initiatieven op het snijvlak van landbouwtransitie, klimaatadaptatie en energietransitie. Voorbeeld is het Regio Deal project 'Direct energie uit mest'.

- Als onderdeel van de transitie van de landbouw vinden we in afstemming met de andere Brabantse regio's en de Provincie gedragen locaties voor mestbewerking.
- We zijn partner en geven mede vorm aan de gebiedssamenwerking Peel in Brabant en Limburg (tevens aangemerkt als zogeheten 'NOVI gebied'). Binnen de samenwerking worden grote opgaven als de transitie van de landbouw, energietransitie, klimaatopgaven en stikstofcrisis in samenhang aangepakt. Het doel is het verbinden van de vele initiatieven en opgaven in de Peel ('schakelkast') om regelruimte te creëren voor nieuwe initiatieven en ruimtelijke en economische dragers. In de Peel komen veel regionale uitdagingen samen. Met het Rijk, de provincies Noord-Brabant en Limburg, gemeenten, waterschappen en andere regio's werken we samen met de mensen die er wonen, werken en recreëren aan een gebiedsopgave waarbij we samen als één overheid optreden.
- De regio zorgt voor de verbinding tussen deze samenwerking en de vele initiatieven en opgaven die in de regio al lopen.
- Op allerlei niveaus wordt gewerkt aan het opstellen van "landbouwvisies". Dit gebeurt op gemeentelijke en provinciale schaal, maar bijv. ook op nationale en Europese schaal. Vanuit het programma Transitie Landbouw hebben we niet de ambitie om een eigen regionale landbouwvisie op te stellen. Wel willen we nadrukkelijk samenwerken aan landbouwvisies. Daarom kijken we of er uit de bestaande visies gemene delers te vinden zijn, waarmee we de regio op de kaart kunnen zetten. Dit doen we door kennis en ervaringen te delen en vanuit de ambitie een ontwikkel- en/of afwegingskader te creëren waarmee anderen hun eigen landbouwvisie kunnen vormgeven.
- We bevorderen kennisdeling en -verwerving op regionale schaal. Voor veel van de complexe opgaven waarmee we in de Transitie Landbouw te maken krijgen is specialistische kennis noodzakelijk. Dit is voor individuele gemeenten lastig te realiseren. Door hierin samen op te trekken kunnen we meer bereiken. Maar het gaat uiteindelijk ook om het vinden van (creatieve) oplossingen die we met elkaar kunnen en moeten delen.
- Verder zetten we in op een goede koppeling met aanpalende programma's en projecten, met name Regionale Energietransitie en Project Puzzelen met Ruimte van de Regiodeal.

3. Duurzaam bereikbaar

Over het programma 'duurzaam bereikbaar' is in de Samenwerkingsagenda het volgende vastgelegd:

a. Strategisch doel 2030

Ons doel is om Noordoost Brabant optimaal te verbinden met de omliggende regio's. Binnen de regio zorgen we primair voor goede verbindingen voor fiets en (H)OV. We werken aan een verschuiving van autogebruik naar fiets en (H)OV, en bundelen ruimtelijke ontwikkelingen. Mobiliteit verduurzamen en voorzieningen voor iedereen bereikbaar houden.

b. De manier waarop we als regio het verschil maken

We versterken de goede samenwerking met het Rijk, Provincie en de buurregio's om de belangrijkste mobiliteitsknelpunten in Brabant op te lossen. Daarom participeren we als regio ook in de vertaling van de Nationale en Brabantse Omgevingsvisie naar een Omgevingsagenda Zuid-Nederland. Met Provincie Noord-Brabant maken we afspraken over bijdragen aan infrastructurele projecten. Daarnaast agenderen en benoemen we bereikbaarheidsvraagstukken die op de schaal van de (deel)regio spelen. Daarbij trekken we samen op met Provincie en het Rijk.

c. Deelprogramma's

Het programma 'duurzaam bereikbaar' bevat de volgende deelprogramma's:

1. Slimme en schone mobiliteit
2. Verkeersveiligheid
3. Robuuste infrastructuur

Deze deelprogramma's worden opgepakt in het portefeuillehoudersoverleg Ruimte, Mobiliteit en Wonen.

3.1. Slimme en schone mobiliteit

In het Uitvoeringsplan 2021-2022 is opgenomen:

concrete actie	beoogd resultaat	Beoogd effect	Rol RNOB	Relatie met
Slimme multimodale bereikbaarheid: samen werken aan slimme multimodale bereikbaarheid belangrijkste locaties voor werken, onderwijs, aantrekkelijke voorzieningen	a) Schoner vervoer en schonere vervoerskeuzes. b) Sterk inzetten op werkgeversbenadering c) Analyse van de strategische locaties voor werken, wonen en andere aantrekkelijke voorzieningen vertalen in mobiliteitsprogramma d) Leren van elkaar e) Heesch-West meteen goed opzetten		Partner	Verstedelijkings-strategie Wonen, werken en voorzieningen
Slimme multimodale bereikbaarheid: afspraken maken over duurzamer, veiliger en slimmer vervoer van goederen, o.a. logistieke hubs en delen van data.	Goederenstromen optimaal geleiden en duurzaam faciliteren en gebruiken. Data en bundeling is onderdeel van agenda AFC, Infra van overheden. Relatie met corridoraanpak A50 en krachtenbundeling smart mobility.		Platform	Werken
Data en smart mobility: krachtenbundeling smart mobility en datagedreven mobiliteitsbeleid organiseren	Verkeer slim en optimaal door Brabant en samen organiseren van data-inzameling, analyse en dashboard voor studies en beleidskeuzes.		Partner	

concrete actie	beoogd resultaat	Beoogd effect	Rol RNOB	Relatie met
Robuuste hoofdwegenstructuur en MIRT afspraken over: a) MIRT A2 Deil-Vught N65 b) SmartwayZ A2 randweg Eindhoven-Veghel c) A50 Nijmegen-Eindhoven d) N65 Vught-Haaren e) PHS Meteren-Boxtel	MIRT-afspraken. In aanvulling op afspraken met rijk: OV2040/A50-aanpak	a) Duurzame en robuuste kwaliteit en beschikbaarheid van de infrastructuur in NOB b) Het bieden van voldoende capaciteit, technische kwaliteit en betrouwbaarheid (is de staat van onderhoud op orde) en functionaliteit (kan ik vlot en veilig de infra gebruiken) c): meer ruimte voor vervoer over spoor	Verbinder (tussen centrum-stad als deelnemer aan BO MIRT en regio)	Verstedelijkings-strategie Industriële hotspot Meierijstad Wonen, werken en voorzieningen
Optimalisatie en uitbouw (H)OV-netwerk: samen optrekken in de uitwerking van het OV-toekomstbeeld, in het bijzonder Maaslijn + Spoorbrug Ravenstein.	a) Kwaliteitssprong van het spoor en HOV-netwerkrichting 2040 waarbij ingezet wordt op de kracht van het OV. b) Jaarlijkse groei van het aantal gebruikers van het (H)OV.	Idem als hierboven	Verbinder (tussen centrumstad als deelnemer aan BO MIRT en regio)	Verstedelijkings-strategie Wonen, werken en voorzieningen
Duurzaam bereikbaar/ lobbyopgave tbv a) Maaslijn, spoorbrug Ravenstein b) A2 c) A50/Paalgraven, A59/Bankhoef, d) A73 (veiligheid; LvC aan zet voor PvA) e) oostwest verbinding/ verbinding LvC met Brainport (eerst LvC aan zet met een PvA)	In aanvulling op afspraken met rijk: OV2040/A50-aanpak	Idem als hierboven	Verbinder tussen PNB (trekker van veel lobby-opgaven) en regio)	Verstedelijkings-strategie Industriële hotspot Meierijstad Wonen, werken en voorzieningen
Duurzaam bereikbaar/lobby tbv spoor: IC verbinding Nijmegen-Eindhoven & 's-Hert-Breda & verkenning beter OV LvC-Eindhoven	In aanvulling op afspraken met rijk:OV2040/A50-aanpak	Idem als hierboven	Verbinder tussen PNB (trekker van veel lobby-opgaven) en regio)	Verstedelijkings-strategie
Optimalisatie en uitbouw (H)OV-netwerk: samen ontwikkelen visie op uitbouw HOV-netwerk in Noordoost-Brabant, in het bijzonder van en naar Uden/Veghel vanuit Oss-Eindhoven-'s-Hertogenbosch-Nijmegen Provincie en regio richten zich meer op HOV, OV en mobiliteitstransitie	HOV+ netwerk naar Nijmegen, Den Bosch, Oss en Eindhoven, goede verbinding met spoor, basis voor verstedelijking. Visie op de doorontwikkeling	Jaarlijkse groei van het aantal (H)OVreizigers	Trekker	Verstedelijkings-strategie Leefbaarheid Wonen, werken, voorzieningen
Optimalisatie en uitbouw HOV-netwerk: Visie ontwikkelen op ontwikkeling regionale mobiliteitshubs in Noordoost Brabant / Actie-agenda OV-knooppunten Provincie en regio richten zich meer op HOV, OV en mobiliteitstransitie	a) regie op hubdiscussie organiseren b) visie ontwikkelen op type hubs voor de regio, locatie van hubs, ook vanuit perspectief reizigers zelf	Jaarlijkse groei van het aantal (H)OVreizigers	Co-Trekker	Verstedelijkings-strategie Industriële hotspot Meierijstad Wonen, werken en voorzieningen

concrete actie	beoogd resultaat	Beoogd effect	Rol RNOB	Relatie met
Schaalsprong Fiets: realiseren en verkennen uitbouw (snelfiets)netwerk met aandacht voor promotie, fietsveiligheid, datasamenwerking, werknemersaanpak Fiets als belangrijk instrument tot verduurzamen van mobiliteitssysteem, voorzieningen voor iedereen bereikbaar houden, zeker in combinatie met trein en OV en bevordering gezondheid	Een optimaal (snelfiets)routenetwerk: a) Sterke feeders naar de gerealiseerde snelfietsroutes b) Een analyse van het basisnetwerkfiets in verband met de toenemende drukte op fietsroutes vanuit het oogpunt van verkeersveiligheid c) Het stimuleren van fietsen en sterk inzetten op werkgevers-benadering d) Marketing van het gebruik van de fiets en routes e) Uitwerking van het klimaatakkoord ondersteunen	Goede bereikbaarheid van voorzieningen vanuit dorpen en wijken. Jaarlijks groeiend aantal gebruikers van gedeelde mobiliteitsconcepten. Jaarlijks groeiend aantal fietsers (het landelijke doel is groei van aantal fietskilometers van 20%) Jaarlijkse groei van participerende werkgevers	Partner	Leefbaarheid Wonen, werken voorzieningen

Specifieke activiteiten voor 2022

- Slimme en efficiënte mobiliteit in het programma krachtenbundeling Smart Mobility
- Het inzetten van data om bereikbaarheid en mobiliteit te verbeteren. Het verzamelen van data organiseren we samen organiseren evenals het uitwisselen van leerervaringen. Als lid van het Brabantse Regionaal Data-Team zijn we goed aangesloten op ontwikkelingen. De Staat van Brabant biedt hierin voor gemeenten en regio een centraal dashboard.
- Het realiseren van lokale zero-emissiezones en een goede laadpaleninfrastructuur. Hiermee dragen we bij aan de klimaatdoelen en het schone luchtakkoord. Brabant werkt toe naar het instellen van een nul-emissie zone voor stadslogistiek in 2025. De eerste actie is het vaststellen van de omvang van de nul-emissie zone in 2020 in onze regio, primair gericht op ‘s-Hertogenbosch, Oss, Uden en Meierijstad. ’s-Hertogenbosch heeft als eerste het landelijke akkoord hierover ondertekend.

3.2. Verkeersveiligheid

In het Uitvoeringsplan 2021-2022 is opgenomen:

concrete actie	beoogd resultaat	Beoogd effect	Rol RNOB	Relatie met
Brabantse aanpak verkeersveiligheid ‘Nul’ verkeersslachtoffers: Vanuit risico gestuurde analyse inzetten op gedrag, educatie, handhaving en veilige infrastructuur	Gezamenlijke en proactieve aanpak verkeersveiligheid met maatschappelijke partners, politie en Openbaar Ministerie: risico gestuurd en datagedreven. Een (regionaal) uitvoeringsprogramma verkeersveiligheid, gericht op het treffen en uitvoeren van gerichte interventies en maatregelen, zodat het aantal risico’s en het aantal verkeersslachtoffers in de periode 2020-2024 jaarlijks daalt. Voor gemeenten met spoor zijn onveilige gelijkvloerse spoorkruisingen een belangrijk aandachtspunt. Hierbij sluit de regio aan bij de ambitie uit de provinciale koers: in 2030 geen overwegen meer.	Nul’ verkeersslachtoffers: een in de periode 2020-2024 jaarlijkse daling van het aantal risico’s en van het aantal verkeersslachtoffers. Veilig van A naar B kunnen reizen.	Verbinden	Leefbaarheid

Specifieke activiteiten voor 2022

a. Risicogestuurde invulling van het programma Veilige mobiliteit, als uitwerking van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 van het rijk en het Brabants VerkeersveiligheidsPlan.
b. Het streven naar 'nul' verkeersslachtoffers. Vanuit een jaarlijks (regionaal) uitvoeringsprogramma met acties en maatregelen om de verkeersveiligheid te verbeteren. Hierdoor zal het aantal risico's en het aantal verkeersslachtoffers in de periode 2020-2024 jaarlijks dalen. Voor gemeenten met spoor zijn onveilige gelijkvloerse spoorkruisingen een belangrijk aandachtspunt. Hierbij sluit de regio aan bij de ambitie uit de provinciale koers: in 2030 geen onbewaakte overwegen meer.

3.3. Robuuste infrastructuur

In het Uitvoeringsplan 2021-2022 is opgenomen:

concrete actie	beoogd resultaat	Beoogd effect	Rol RNOB	Relatie met
Behoud bereikbaarheid voorzieningen vanuit de dorpen/ wijken	Een fijnmazig vervoerssysteem met OV, deelsystemen & doelgroepenvervoer om voorzieningen bereikbaar te houden vanuit de Dorpen (Nieuwe mobiliteitsconcessie per 1-1-2025)	Goede bereikbaarheid van voorzieningen vanuit dorpen en wijken Jaarlijks groeiend aantal van gebruikers van gedeelde mobiliteits-concepten	Verbinder (afstemming)	Leefbaarheid Wonen, werken en voorzieningen
Uitbouwen Station 's-Hertogenbosch tot nationale spoorknoop en overstapmachine.	Realisatie Type 1 (stedelijk) knooppunt als onderdeel van een geplande grotere gebieds-ontwikkeling met hoogstedelijk karakter en hoge plaatswaarde. Afspraken met Rijk richten zich vooral op spoor en HOV	a) versterken vestigingsklimaat met hoogstedelijk gebied b) beter en robuuster OV-systeem en daarmee meer overstappers per dag > 35.000.	Verbinder (afstemming)	Verstede-lijkings-strategie Wonen, werken en voorzieningen
Uitwerking van het Klimaatakkoord mobiliteit: lokale zero-emissiezones.	Brabant werkt toe naar het instellen van een nul-emissie zone voor stadslogistiek in 2025. 1e actie vaststellen van de omvang van de nul-emissie zone. Primair gericht op 's-Hertogenbosch, Oss, Uden en Meierijstad. Relatie met schone luchtakkoord	Versterking van klimaataanpak	Platform (voor kennisuitwisse ling)	
Uitwerking van het Klimaatakkoord mobiliteit: realiseren van voldoende laadpaalinfra-structuur	Uitvoering geven aan Nationale agenda laadinfrastructuur. Relatie met schone luchtakkoord	Versterking van klimaataanpak	Platform (voor kennisuitwis-seling)	

Specifieke activiteiten voor 2022

- Duurzame bereikbaarheid en robuuste netwerken, zoals de MIRT-trajecten en Maaslijn.
- Het nadrukkelijker zoeken van de verbinding tussen Brabantstad (als deelnemer aan het BO MIRT) en de gemeenten en waterschappen in de regio.
- Leefbaar en aantrekkelijk, zoals het verstedelijkingsakkoord en de multimodale bereikbaarheid van toplocaties in de regio om talent te behouden en gedeelde mobiliteit om voorzieningen voor iedereen bereikbaar te houden.
- Het inrichten van een robuuste infrastructuur met een aanpak van de A2, A50/A59 en N65 en het oplossen van knelpunten op het spoor zoals de spoorbrug bij Ravenstein en de Maaslijn. Het Land van Cuijk neemt het initiatief voor een lobby om de aanpak van de A73 en een oostwest-verbinding op de agenda van het BO MIRT te krijgen.
- Het beter benutten van de belangrijke noordzuid- en oostwest-spoorverbindingen.

- Het ontwikkelen van de industriële hotspot Meierijstad waar de bereikbaarheid de groei van het bedrijfsleven niet kan bijhouden.
- Het uitbouwen van het (H)OV- en fietsnetwerk. Hierbij spelen regionale mobiliteitshubs een belangrijke rol spelen. We streven naar een optimaal (snelfiets)routenetwerk, met aansluiting op sterke feeders (die mobiliteitgebruikers geven) naar de gerealiseerde snelfietsroutes. We maken een analyse van het basisnetwerk van de fiets in verband met de toenemende drukte op fietsroutes vanuit het oogpunt van verkeersveiligheid en we stimuleren fietsen waarbij we sterk inzetten op marketing en een werkgevers-benadering.
- Het laten uitgroeien van de mobiliteitshubs tot belangrijke stedelijke centra waarbij de spoorzone in ’s-Hertogenbosch zelfs van nationaal niveau is.

De Bossche Broek in ’s-Hertogenbosch.

4. Aantrekkelijk vestigen

Over het programma 'aantrekkelijk vestigen' is in de Samenwerkingsagenda het volgende vastgelegd:

a. Strategisch doel 2030

We werken aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat en bieden ruimte voor de banen van de toekomst. We creëren voldoende ruimte voor innovatie- en experimenteerruimte in de sectoren waar de regio sterk in is. Hetzelfde geldt voor vernieuwende circulaire bedrijventerreinen. Ook zoeken we samen nieuwe bestemmingen voor vrijkomende agrarische bebouwing en industrieel erfgoed.

b. De manier waarop we als regio het verschil maken

We staan als overheden voor een gezond vestigingsklimaat. We volgen een heldere koers, bieden continuïteit over de bestuursperiodes heen, proberen obstakels in wet- en regelgeving weg te (laten) nemen en zorgen voor voldoende en voldoende gevarieerde ruimte voor bedrijven om zich te vestigen of door te groeien. Het verbeteren van de interbestuurlijke samenwerking met de provincie en het Rijk is daarbij een must. We proberen met één mond te spreken naar bedrijven en andere overheden, we delen kennis, maken samen beleid en stemmen (soms verplicht) af waar ruimte is voor (nieuwe) bedrijven. Het versterken en vernieuwen van het innovatieklimaat ligt primair op het bordje van AgriFood Capital.

c. Deelprogramma's

Het programma 'aantrekkelijk vestigen' bevat de volgende deelprogramma's:

1. Vestigingslocaties
2. Innovaties en bedrijvigheid
3. Experimenteerruimte

Deze deelprogramma's worden opgepakt in het portefeuillehoudersoverleg Economie.

4.1. Vestigingslocaties

In het Uitvoeringsplan 2021-2022 is opgenomen:

Concrete actie	Beoogd resultaat	Beoogd effect	Rol RNOB	Relatie met
Afspraken maken over aanpak verduurzaming bedrijventerreinen: **circulair en klimaat adaptief inrichten, ruimte maken voor energiewinning**	N.a.v. ervaringen op Heesch-West een PvA maken voor een uitrol naar andere bedrijventerreinen.	In 2024 is minimaal 5 % van de bedrijven op grotere bedrijventerreinen circulair. Minimaal 10% van de energiebehoefte komt van niet fossiele bronnen.	Trekker	Wonen, Werken en voorzieningen Klimaatadaptatie Energiestrategie

Specifieke activiteiten voor 2022

- Het verduurzamen van bedrijventerreinen in de regio, om een bijdrage te leveren aan de regionale energietransitie.
- Via de regio worden afspraken gemaakt over duurzaamheids-eisen voor nieuwe vestigers op bedrijventerreinen en voor collectieve duurzaamheidsacties op de bestaande bedrijventerreinen.
- Het verduurzamen en circulair maken van onze bedrijventerreinen. Met het bedrijventerrein

Heesch West als belangrijk voorbeeld en het Regio Deal-project Green Tech Park Brabant.

- Een evaluatie van de regionale detailhandelsvisie. Dit moet ons helpen om ook op dat terrein de planvoorraad op orde te hebben.

Lifescience in Oss.

4.2. Innovaties en bedrijvigheid

In het Uitvoeringsplan 2021-2022 is opgenomen:

Concrete actie	Beoogd resultaat	Beoogd effect	Rol RNOB	Relatie met
a) uitbreiden van de huidige één-loketfunctie **met een acquisitie-functie** **b)** verbinden van dit loket met het WerkGeversPunt **NOB met vragen over personeel**	a) Een stappenplan b) invulling en operationalisering en afstemmen werkzaamheden WSP-accountmanagers met account managers EZ	a) herkenbare regio voor ruimtevragers, regionaal afstemmen van ruimtevragende bedrijven, actueel houden van website bedrijfskavels en afstemmen en bundelen van krachten in regionale acquisitie b) verminderen bureaucratie door werkgevers eenduidig te ondersteunen door heldere verwijzing naar elkaars loketten	Trekker	Wonen, werken en voorzieningen
Organiseren innovatietafels voor MKB	Structurele dialoog met bedrijfsleven in gemeenten over waar overheid kan faciliteren in innovatie en het aanjagen van crossovers	a) Toename van het aantal bedrijven dat innoveert en toename van aantal starters. b) Plan vaan aanpak in 2021	Trekker of Ver-binder	

Specifieke activiteiten voor 2022

- Het verder optimaliseren van de samenwerking bij verzoeken om ruimte op bedrijventerreinen via het 1-loket. Vraaggerichte ontwikkeling staat centraal. Daar waar geen passende bedrijfskavels meer beschikbaar zijn, werken we aan aanvulling van het aanbod.
- Het uitbouwen van de éénloketfunctie voor ruimtevragende bedrijven met een acquisitiefunctie. We koppelen deze aan een reeds bestaand regionaal loket waar MKB bedrijven terecht kunnen met vragen over personeel. Daarmee werken we aan een herkenbare regio voor ruimtevragers, stemmen ruimtevragende bedrijven regionaal af, houden de regionale website van bedrijfskavels actueel en bundelen de krachten in regionale acquisitie. Door bureaucratie te verminderen kunnen we werkgevers sneller en beter helpen.
- Het brede MKB in de regio betrekken bij lopende projecten binnen de Regiodeal, via onder meer innovatietafels.
- We zetten ons in voor de verdere groei van de regionale agrifood-economie. Dit doen we door:

  - Regelmatige bestuurlijke afstemming met Stichting Agrifood Capital, onze regionale triple helix-organisatie voor dit doel.
  - de uitvoering van de 9 economische projecten in de Regiodeal Noordoost Brabant te bewaken en te verbinden aan het regionaal MKB en het onderwijs.
  - Deel te nemen in FoodNL, het samenwerkingsverband tussen 3 voedselregio's in Midden- en Zuid-Nederland. Via dit collectief nemen we initiatieven voor het verkrijgen van EU-subsidies.
  - Het stimuleren van innovaties samen met AgriFood Capital en MKB in haalbare businesscases zoals in AgroProeftuin de Peel. Het provinciale beleidskader Landbouw en Voedsel gebruiken wij om te komen tot concrete koppelkansen in die innovaties.
- Het houden van een structurele dialoog met het MKB over het vestigings- en innovatieklimaat in onze regio. Het MKB is van groot belang voor onze regio en we willen aantrekkelijke voorwaarden kunnen bieden. Net als in voorgaande jaren stelt RNOB middelen beschikbaar om MKB'ers financieel te ondersteunen bij samenwerking aan innovatieprojecten. Het beschikbare budget voor de innovatieregelingen voor het MKB is naar verwachting totaal € 620.000. Daarvan komt € 175.000 uit het regiofonds en het overige deel vanuit de provincie en het Rijk:
  - vanuit de bijdrageregeling verwachten we 40-45 projecten te ondersteunen in 2022;
  - vanuit de subsidieregeling verwachten we 8-10 projecten te ondersteunen in 2022.
- We zetten in op het gebruiken, versterken en verbinden van bestaande initiatieven in de regio. Vanuit RNOB richten we ons, als overheden, in eerste instantie op een beperkt aantal relevante doelgroepen, zoals jeugd, midden- en kleinbedrijf en lokale horeca.
- In een regio die zich duidelijk onderscheidt op het gebied van voedsel, voedselproductie en food-bedrijven is Voeding & Gezondheid een logisch en relevant thema. Hierbij wordt beweging op Voeding & Gezondheid in Nederland verder verstevigd. De interregionale samenwerking in FoodNL (samenwerking met Regio Foodvalley en Greenport-Venlo) verwerft steeds meer bekendheid en zij oefent steeds meer invloed uit op politieke processen en keuzes bij de Rijksoverheid en op Europees niveau.
- Via de stuurgroep Voeding & Gezondheid worden relevante goede voorbeelden ontwikkeld en aangeleverd voor de samenwerking in FoodNL. Enerzijds wordt hierdoor nieuwe wet- en regelgeving (incl. stimuleringsmiddelen) beïnvloed en anderzijds zorgt dit voor een doorgeefluik of versterker naar de eigen ondernemers en instellingen voor de laatste stand van zaken. Het project Voedseleducatie uit de Regio Deal sluit hierop aan.
- Nieuwe initiatieven blijven onderdeel uitmaken van regionale afstemming.

Stuurgroep Voeding & Gezondheid

4.3. Experimenteerruimte

In het Uitvoeringsplan 2021-2022 is opgenomen:

Concrete actie	Beoogd resultaat	Beoogd effect	Rol RNOB	Relatie met
Samen doorontwikkelen kennis- en experimenteer-omgevingen	Diverse programma's van RNOB en AFC in dialoog vertalen in een specifieke behoefte aan experimenteerruimte	Het experiment mogelijk blijven maken en dit nadrukkelijker koppelen aan lopende programma's en wensen uit de markt.	Trekker (in afstemming met AFC en PNB)	Landbouwtransitie Klimaatadaptatie

Specifieke activiteiten voor 2022

- Het creëren van voldoende ruimte voor innovatie- en experimenteerruimte in agrifood. Hierbij koppelen we de vereiste transitie in de gehele voedselketen aan een andere kracht van de regio: data. Dit doen we samen met AgriFood Capital (AFC). Hierbij zetten we de speerpunten in ons regionale agrifood-hightech-data-beleid nadrukkelijker om in door de markt gesteunde vestigingsmogelijkheden en maken gebruik van de ervaringen uit het Regio Deal-project 'Data Gedreven AgriFood Regio'.
- Het inzetten op andere experimenteeromgevingen als AgroProeftuin de Peel zoals het Circular Food Centre en Greentech Park Brabant. AgriFood Capital is trekker van de experimenteeromgevingen in de Regio Deal-projecten 'AgriFood Innovation', 'SPARK makers zone' en 'Ontwikkel- en expertisecentrum voor duurzame eiwitten (ODE)'.
- We experimenteren in de 'innovatietafels' voor het mkb rondom bijzondere maatschappelijke opgaven, zoals een verantwoord voedselsysteem, vermindering van geuroverlast en gezondheidsrisico's, en het tegengaan van verdroging.
- RNOB heeft mede-geïnvesteerd in het Leisure Ontwikkel Fonds (LOF). Met een actieve rol van RNOB in het LOF vergroten we de kansen voor ondernemers uit de regio om gebruik te maken van het fonds.
- We breiden experimenteerruimtes uit, zoals De Grasso in 's-Hertogenbosch, De Verspillingsfabriek in Veghel, AgroProeftuin De Peel, Pivot Park in Oss en Greentechpark Brabant in Boxtel. Dit mede met het doel om innovatieve startups vast te houden in onze regio.

Pixelfarming voor transitie landbouw met nieuwe technologieën.

5. Behoud van talent

Over het programma ‘behoud van talent’ is in de Samenwerkingsagenda het volgende vastgelegd:

a. Strategisch doel 2030

We willen jongeren langer in Noordoost Brabant laten blijven wonen en jonge gezinnen terug laten keren naar onze streek. Daarmee willen we bijdragen aan knelpunten op de arbeidsmarkt en tegelijkertijd borgen we de leefbaarheid van de regio op de lange termijn.

b. De manier waarop we als regio het verschil maken

Noordoost Brabant Werkt biedt het platform aan gemeenten, bedrijven en partners om acute arbeidsmarktproblemen op te lossen en toekomstige problemen te voorkomen. RNOB wil daarnaast ook voorzien in de juiste randvoorwaarden, zoals betaalbare woningen, bereikbare voorzieningen en een aantrekkelijk leefklimaat.

c. Deelprogramma’s

Het programma ‘behoud van talent’ bevat de volgende deelprogramma’s:

1. Blijfklimaat
2. Wonen

Deze deelprogramma’s worden opgepakt: Blijfklimaat in het portefeuillehoudersoverleg Duurzame Leefomgeving en Wonen in portefeuillehoudersoverleg Ruimte, Mobiliteit en Wonen.

5.1. Blijfklimaat

In het Uitvoeringsplan 2021-2022 is opgenomen:

Concrete actie	Beoogd resultaat	Beoogd effect	Rol RNOB	Relatie met
Afstemming tussen economische agenda en arbeidsmarktagenda’s van RNOB/NOBW en PNB	Doel is een betere match tussen EZ beleid en arbeidsmarkt beleid in de regio Noordoost Brabant: welk talenten hebben we en waar hebben we een te kort aan?		Verbinden	Wonen, werken en voorzieningen
Doelgroepenonderzoek en beleid om talent en jonge gezinnen te behouden	a) Inzicht in welke doelgroepen voor de regio van belang zijn om te behouden en b) wat dit vraagt van overheden	Gerichtere maatregelen voor een blijfklimaat: * Woonvoorkeuren * gewenste voorzieningen * vrijetijds-behoefte * verplaatsingsbehoefte * onderwijsvoorzieningen	Trekker	Wonen, werken en voorzieningen Duurzame mobiliteit
Afspraken maken over huisvesting, gezondheid en integratie arbeidsmigranten, uitgesplitst naar seizoenwerkers en nieuwe Brabanders	a) Start regionaal programma arbeidsmigranten b) Opschalen lessen uit de pilot huisvesting arbeidsmigranten in Meierijstad en elders toepasbaar maken.		Trekker	Wonen, werken en voorzieningen.

Concrete actie	Beoogd resultaat	Beoogd effect	Rol RNOB	Relatie met
Deelname aan uitwerking nationale Omgevings-agenda landsdeel Brabant Limburg	Verankering van Regionale Omgevingskoers en Brabantse Omgevingsagenda in het uitvoeringsprogramma van de Nationale Omgevingsvisie Landsdeel Brabant Limburg. Uiteindelijk doel is een gezamenlijk investeringsprogramma met Rijk en PNB	Optreden als één overheid: beleid, projecten en programma's samen uitvoeren met gezamenlijke inzet van capaciteit, middelen en investeringen.	Partner; Rijk is trekker van de landsdelige omgevingsagenda Brabant Limburg voortkomend uit de NOVI	Verstedelijkingsstrategie NOVI-aanpak De Peel RES Klimaatadaptatie Transitie landbouw
Afstemming wonen, werken, voorzieningen	1) Een (sub)regionaal woningbouwprogramma, bedrijventerreinen-beleid en detailhandelsvisie 2) Doorvertaling van de diverse programma's naar ruimtelijke consequenties en integrale weging daarvan.	Sterke steden en een vitaal platteland Evenwichtige vraag-aanbod verhouding	Platform in 2021 en 2022 Trekker in 2023 e.v.	Detailhandelsvisie Brabantse agenda wonen Afspraken over bedrijventerreinen

Specifieke activiteiten voor 2022

- Uitvoering geven aan gezamenlijke doelen voor de regionale economie- en arbeidsmarktprogramma's. De programma's hanteren een gezamenlijke werkgeversbenadering en nemen initiatieven om regionale mobiliteit (van werk naar werk) te stimuleren. Ook faciliteren we een regionaal traineeprogramma, van belang voor aantrekken en behoud van talent. Daarmee willen we knelpunten op de arbeidsmarkt oplossen en tegelijkertijd borgen we de leefbaarheid van de regio op de lange termijn. Dit project wordt getrokken door Noordoost Brabant Werkt.
- We stemmen onze Samenwerkingsagenda goed af op die van Noordoost Brabant Werkt. Dat betekent: samen zorgen voor de juiste opleidingen en stimuleren en aantrekken van de juiste bedrijvigheid.
- We doen onderzoek naar de specifieke doelgroepen (die we willen behouden en/of aantrekken) en hun behoeften (zoals woningen en voorzieningen) en kijken wat we kunnen leren van buurregio's. De resultaten daarvan vertalen we door in lokaal en regionaal beleid zoals voor de woningmarkt.
- Het aanpakken van de opgave voor huisvesting en integratie van arbeidsmigranten is opgepakt in 2020 en verder verwerkt in 2021, richting eindresultaat en uitvoering in 2022. Dit is een Regio Deal-project.
- Het deelnemen in Expatcenter Zuid-Nederland en het via het Expatcenter faciliteren van maatwerk-ondersteuning voor expats in Noordoost Brabant.
- Het ondersteunen van zzp-ers in hun ondernemerschap en talentontwikkeling, via het programma ZZPBoost, een coproductie met Noordoost Brabant Werkt.
- Ook voor de stoppende boeren een aparte aanpak.
- Waar nodig zorgen we er samen voor dat belangrijke voorzieningen voor de regio behouden blijven en versterkt worden (met name middelbaar en hoger beroepsonderwijs en belangrijke sport- en culturele voorzieningen). Dit is een Regio Deal-project.
- Vervolg geven aan de (uitkomsten van) het doelgroepenonderzoek, ter versterking van het blijfklimaat.
- Het opstellen van een op elkaar afgestemd pakket aan maatregelen en investeringen op het gebied van wonen, werken, voorzieningen, mobiliteit en natuur en landschap in de stedelijke

regio ‘s-Hertogenbosch. De steden zijn krachtige economische motoren in onze regio. Het zijn centra van innovatie en verduurzaming met de nodige belangrijke voorzieningen. De stedelijke regio ’s-Hertogenbosch, bestaande uit Waalwijk, Heusden, ’s-Hertogenbosch, Vught, Sint-Michielsgestel, Oss, Meierijstad en Uden vormt steeds meer een samenhangend (Daily Urban System). We zetten ook in op afstemming met andere delen van de regio. ’s-Hertogenbosch en provincie Noord-Brabant zijn ‘eigenaar’ van dit verstedelijkingsakkoord. RNOB biedt in haar rol als platform de overlegtafel hiervoor. Het Land van Cuijk is onderdeel van het daily urban system Nijmegen en is als zodanig onderdeel van dát verstedelijkingsakkoord (vanaf 1 januari formeel de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen-Foodvalley). Dit is onderdeel van overleg tussen beide provincies. Ook hiervoor biedt RNOB in principe een overlegtafel.

- Het meer in samenhang bezien van de ruimtelijke consequenties van sectorale ontwikkelingen op het gebied van Wonen, Werken en Voorzieningen. Deze consequenties zullen hun plek krijgen in een actualisering van onze Regionale Omgevingskoers uit 2018 waarvoor het portefeuillehoudersoverleg Ruimte en Mobiliteit aan zet is.
- Het behouden en verbeteren van de leefbaarheid van de regio. Belangrijke transformatieopgaven in de centra van middelgrote en grote gemeenten dragen daar aan bij. Via het Regio Deal-project ‘Transformatie centra steden’ wordt dit uitgevoerd. In het Land van Cuijk start een omvangrijk programma ‘Goei Leven’ dat zich richt op behoud van werk en talent, voorzieningen en burgerkracht. Hiervoor is het Regio Deal-project ‘Leefbaarheid kleine dorpen’ in uitvoering.

5.2. Wonen

In het Uitvoeringsplan 2021-2022 is opgenomen:

Concrete actie	Beoogd resultaat	Beoogd effect	Rol RNOB	Relatie met
Gebieds-opgave De Peel (status van uitwerkings-gebied in kader van NOVI)	Samenhangende integrale gebiedsaanpak: (1) stip op horizon; (2) samenhang aanbrengen in bestaande projecten; (3) verbinden en kiezen in projecten (‘schakelkast’); (4) versnellen, verbinden, vermenigvuldigen (à la puzzelen met ruimte)	leefbaarheid en economische vitaliteit van de Peel voor mensen die er wonen, werken en recreëren te verbeteren en een toekomstbestendige, gezonde en natuurlijke leefomgeving te realiseren.	Partner Rijk is trekker (BZK .	Energietransitie Landbouwtransitie Klimaatadaptatie Natuurnetwerk Wonen en werken en Voorzieningen Leefbaarheid
Gebieds-opgave industriële hotspot Meierijstad	Beschrijving gebiedsopgaven met taken, rollen en middelen van alle betrokken partijen: Focus op integrale aanpak, o.a. duurzame bereikbaarheid, energie- en warmtetransitie, circulaire economie, klimaatadaptatie en bio-diversiteit	De bereikbaarheid, woningaanbod, landschappelijke en ecologische kwaliteiten meer in verhouding brengen met de economische potenties.	Platform t.z.t onderdeel van het verstedelijkings-akkoord voor de stedelijke regio ‘s-Hertogenbosch	Mobiliteitsagenda Natuurnetwerk Energietransitie Klimaatadaptatie Werken en wonen en Voorzieningen Verstedelijkings-strategie

Specifieke activiteiten voor 2022

- Het nemen van regionale regie op het thema wonen en het beter verbinden van dit thema met andere thema’s en bestuurlijke overleggen op de regiodagen/ontwikkeldagen, waardoor dit ook beter in relatie tot andere ruimtelijke onderwerpen wordt afgewogen. Het huidige onderscheid tussen woningmarkten in het oosten en west van de regio en de daarbij behorende governance blijft bestaan.
- We synchroniseren woonprogramma’s van gemeenten en stemmen die af op de gewenste specifieke doelgroepen. Concreet: we zorgen voor de bouw van de juiste woningen voor

jongeren en jonge gezinnen, te beginnen met betaalbare woningen voor starters en doorstarters.

- We zorgen voor een goede bereikbaarheid van (groot)stedelijke voorzieningen.
- We vertellen onze doelgroepen over de aantrekkingskracht van onze regio (landschappelijk, cultuurhistorisch, over het woonklimaat, over onze aantrekkelijke steden met een menselijke maat). Daarbij lichten we specifieke kwaliteiten uit, zoals ‘Tuin op het Zuiden’ in het Land van Cuijk, Cultuurstad van het Zuiden ’s-Hertogenbosch en ‘Made in Meierijstad’.
- RNOB gaat inzetten op de volgende gebiedsgerichte opgaven:
    - Agroproeftuin De Peel met transitie landbouw als hoofdopgave, als onderdeel van NOVI-gebied De Peel.
    - Corridoraanpak Nijmegen-Eindhoven met daarin bereikbaarheid Meierijstad met mobiliteit, A50, N264 en N279 als hoofdopgave.
- Vanuit het Regio Deal project Puzzelen met Ruimte zullen een aantal lopende gebiedsprocessen in onze regio ondersteund worden (Aadal, Dommeldal, Raamvallei, Maashorst, Maasheggen, ‘t Laar en Margriet).
- Een vervolgstap te maken in een integraal afgestemd (sub)regionaal woningbouwprogramma, bedrijventerreinenbeleid en detailhandelsvisie.
    - In goede afstemming met de regionale programma’s, ‘Puzzelen met ruimte’ uit de Regiodeal, NOVI-gebied De Peel onder bestuurlijke verantwoordelijkheid van Duurzame Leefomgeving en de Regionale Energiestrategie.

Partners Regio Deal Noordoost-Brabant: samen aan de slag voor een goed leven, fijn wonen en anders werken in Noordoost-Brabant!

6. Een sterk verhaal

Over het programma ‘een sterk verhaal’ is in de Samenwerkingsagenda het volgende vastgelegd:

a. Strategisch doel 2030

De regio staat nationaal en internationaal op de kaart. De deuren staan zichtbaar open voor innovatie en voor nieuwe bedrijven, bewoners en talenten. Het is ook algemeen bekend dat onze regio een betekenisvolle rol speelt in Brabant, Nederland en Europa. Op economisch gebied, op onderwijsgebied en als prettig woongebied. We dragen onze kracht en trots zichtbaar en proactief uit.

b. De manier waarop we als regio het verschil maken

Door als bestuurders en politiek onze trots op de regio uit te dragen, nemen we groepen uit de Brabantse samenleving mee en zorgen we samen voor grotere bekendheid en aantrekkingskracht. Samen vormen we zo een groeiende kring van ambassadeurs!

In het Uitvoeringsplan 2021-2022 is opgenomen:

Concrete actie	Beoogd resultaat	Beoogd effect	Rol RNOB
Alle partners dragen de trots op onze regio uit **en we inspireren anderen om zich in te zetten als ambassadeur.**	1) strategische marketing/lobby aanpak en communicatiestrategie 2) narratief voor verschillende doelgroepen 3) projectenportfolio 4) public affaires organiseren op belangrijke dossiers	Meer en beter toegang tot meer netwerken met als effect: betere beleid beïnvloeding en grotere kans op cofinanciering.	Trekker (i.s.m AFC, NOBW en OL+)
We creëren een platform **(jaarlijks netwerkevent)**	Een jaarlijks netwerkevent	Meer en beter toegang tot meer netwerken	Trekker (i.s.m AFC, NOBW en OL+)
We zorgen ervoor dat we kunnen vergelijken via benchmarking en leren van andere regio’s.	p.m.	p.m.	p.m.
QuickScan van kansrijke Europese subsidiemogelijkheden	EU- Subsidieaanvragen op projectportfolio	Europese cofinanciering op projecten.	Partner Trekker is AFC.
We ‘verbinden’ onze regio met andere reeds succesvolle (promotie)netwerken, zoals Brabantstad en G40.	Meer en beter toegang tot meer netwerken en investeringsfondsen zoals MIRT en Groeifonds	Meer en beter toegang tot meer netwerken en daarmee grotere kans op cofinanciering en beleidsbeïnvloeding	Trekker
We verbinden onze regio aan belangrijke netwerken in de Duitse buurregio’s.	p.m.		

Specifieke activiteiten voor 2022

- We creëren een platform (jaarlijks netwerkevent) met de belangrijkste stakeholders en ambassadeurs (‘deel je trots’) en/of sluiten slim aan bij de bestaande netwerkevents.
- Bij het uitdragen van de boodschap stemmen we (samen) af en werken we samen met Stichting AgriFood Capital, OndernemersLift+, Noordoost Brabant Werkt. Ook met de gemeenten die al een citymarketingstrategie voeren en daarin de boodschap, de trots en de kwaliteiten van de regio al hebben opgenomen of willen opnemen en uitlichten.
- We verbinden onze regio aan belangrijke netwerken in de Duitse buurregio’s. We zorgen er daarbij voor dat we onze lobby op niveau krijgen en dat we steviger achter mogelijke co-financieringsbronnen (kunnen) aangaan. Bovendien benoemen we per onderwerp een bestuurlijk ‘gezicht’ van de regio.

7. Samenwerking

7.1. Bestuurlijke samenwerking

Wát we doen, hebben we vastgelegd in de Samenwerkingsagenda ‘Richting 2030’. Hoe we het doen, hebben we vastgelegd in een Samenwerkingsconvenant. In onze samenwerking hebben we samen onze spelregels bepaald. In een kort animatiefilmpje is de organisatie van de samenwerking toegelicht.

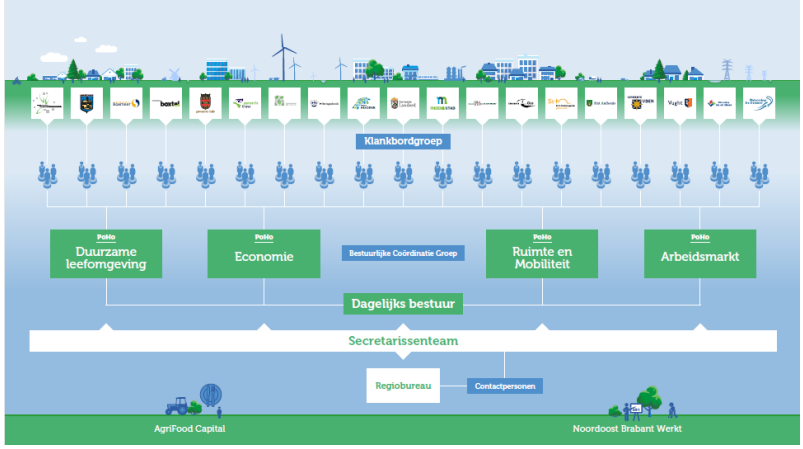

Organisatie van de samenwerking in RNOB.

7.2. Regionale samenwerking

De regionale Samenwerkingsagenda is voorzien van een Uitvoeringsplan 1.0. (UP) Hiermee ontstaat een instrument om beter regie te voeren op regionale programmatische opgaven en de verbinding met gemeentelijke opgaven en opgaven bij de waterschappen. Hier ligt een kans voor efficiencywinst. Het UP wordt nog voorzien van een regionale monitoring. Zowel het instrument van het UP als de monitoring wordt in 2022 verder verfijnd en aangevuld. Zoals bekend is het immers een ‘groeimodel’.

Specifieke activiteiten voor 2022

- Nadere uitwerking van het Uitvoeringsplan 1.0 en de monitoring van de hoofdopgaven en Regio Deal projecten.
- Verkennen van efficiëntere inzet van ambtelijke capaciteit op sommige opgaven uit de Samenwerkingsagenda (bijv. op strategie, city-marketing en de energieopgave).

7.3. Nationale samenwerking

RNOB zoekt actief de samenwerking met andere partijen. Natuurlijk in de eerste plaats met de afzonderlijke deelnemers in ons samenwerkingsconvenant. Een belangrijke samenwerkingspartner is de provincie Noord-Brabant. In 2022 trekken we op een aantal opgaven voor onze regio meer als één overheid op. Dat doen we op basis van een in 2021 nog vast te stellen Regionale Omgevingsagenda waarin provincie Noord Brabant en RNOB afspreken op welke onderdelen we gezamenlijk beter en efficiënter kunnen sturen.

Programmatische opgaven bij zowel provincie als RNOB (zoals bijv. klimaatadaptatie) gaan we structureler afstemmen. Ook gaan we de programmatische opgaven nadrukkelijker naast elkaar leggen om zodoende koppelkansen en knelpunten (eerder of sneller) in zicht te krijgen. Dat doen we overigens ook op het gebied van mobiliteit in de vorm van een Mobiliteitsagenda en op het gebied van landbouw & voedsel (nieuw provinciaal Beleidskader Landbouw en Voedsel)

Datzelfde gaan we ook met het Rijk. Regio-overstijgende programma's en projecten gaan we afstemmen met het Rijk. Daartoe werken we aan een landsdelige Omgevingsagenda Brabant Limburg. Landelijk zoeken we ook weer nadrukkelijk de samenwerking met bijvoorbeeld de ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK), Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV), Infrastructuur en Waterstaat en Binnenlandse zaken. Met deze ministeries is een innigere samenwerking ontstaan onder het kopje van de Regio Deal. Genoemde ministeries dragen ook in belangrijke mate aan onze regionale programmatische opgaven.

RNOB werkt ook samen met andere regio's. Heel actief doen we dat in de NOVI-aanpak van de Peel met de Metropoolregio Eindhoven (MRE) en Noord en Midden Limburg. Ook in sommige lobby-dossiers trekken we samen op zoals in de A50-corridor (met MRE) en in de nog op te stellen verstedelijkingsakkoorden waar we als RNOB de overlegtafel bieden voor stedelijke regio's die (provincie)grensoverschrijdend zijn zoals de stedelijk regio 's-Hertogenbosch met daarin Waalwijk (Midden Brabant) en gemeenten in Rivierenland. Voor het Land van Cuijk bieden we een overlegtafel met de Groene metropoolregio Arnhem-Nijmegen-Foodvalley. Verder neemt de RNOB deel aan het netwerk Regionaal Samenwerken van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG).

Met o.a. de andere regio's en triple helix samenwerkingen in de provincie blijven we de mogelijkheden verkennen om te komen tot gezamenlijke voorstellen voor nationale en internationale investeringsfondsen zoals het Nationale Groeifonds.

Specifieke activiteiten voor 2022

- Intensiveren van de samenwerking met het Rijk waarbij we nadrukkelijker middelen en instrumenten op het schaalniveau van de regio ("daar komt alles samen") willen gaan inzetten zoals met de Regio Deal is gebeurd. Dat doen we samen en in goed overleg met de provincie Noord Brabant.
- Met het Rijk en de provincie Noord-Brabant voeren we een aantal gezamenlijk gemaakte opgaven beter en slimmer uit (landsdelige Omgevingsagenda Brabant Limburg)
- De samenwerking met de provincie Noord-Brabant maken we concreet aan de hand van afspraken in de Regionale Omgevingsagenda, Mobiliteitsagenda en Beleidskader Landbouw en Voedsel. In 2022 moet dat leiden tot nog meer regie en een betere en slimmere inzet van capaciteit en middelen op onze en provinciale programmatische opgaven.
- Waar mogelijk zoeken we de samenwerking met andere regio's in projecten om ons te kandideren voor aanvragen uit investeringsfondsen.
- Zoeken naar versterking van de samenwerking met BrabantStad. Bij voorkeur aan de hand van concrete dossiers.
- Opstellen van een lobby-agenda met uitvoeringskracht. Samen met stichting AFC en NOBW.

7.4. Internationale samenwerking

2020 was een ongelukkig jaar voor een effectieve lobby en presentie in 'Brussel'. In 2022 willen we dat zeker inhalen door ons regelmatig te laten zien en minimaal één Eurocommissaris en minimaal één (Nederlandse) Europarlementariër met agrifood in zijn of haar werkpakket in onze regio te ontvangen. Dit doen we samen met de andere FoodNL regio's waarbij delegaties uit de drie regio's aanschuiven bij een bezoek. Ook zijn we zelf zichtbaar in "Brussel", bijvoorbeeld door met een delegatie deel te nemen aan Europese Week van de Regio's en Steden (European Week of Regions and Cities). Onze zichtbaarheid vergroten we daarnaast door onze actieve deelname aan het netwerk van de European Regions for Innovation in Agriculture, Food and Forestry (ERIAFF). Hierbij werken we nauw samen met de provincie Noord-Brabant en AgriFood Capital om op thema's zoals kringlooplandbouw, digitalisering en de cross-over tussen hightech en agrifood onze regionale positie te versterken.

De samenwerking in FoodNL wordt op Voeding & Gezondheid en Eiwittransitie geïntensiveerd. Hiertoe creëren twee taskforces elk hun eigen dynamiek en stappen zijn zo nodig in waar dit kansrijk lijkt vanuit hun focus, vanuit de coördinatie van FoodNL. Door de werkwijze met taskforces is er tegelijkertijd een hybride samenwerking tussen AgriFood Capital en RNOB, waardoor Voeding & Gezondheid als thema de bovenregionale uitstraling verder versterkt.

Door de samenwerking met Regio Foodvalley en Regio Greenport Venlo in FoodNL hebben we de afgelopen jaren bij de Europese instellingen, belangenbehartigers en politici in Brussel onze zichtbaarheid weten te vergroten. Wij weten "Brussel" te vinden en andersom. Mede hierdoor leveren we een bijdrage aan het Nationaal Strategisch Plan (onderlegger voor Europees Gemeenschappelijk Landbouw Beleid) van het ministerie van LNV(de nationale onderlegger voor Gemeenschappelijk Landbouw Beleid) dat in 2022 gereed moet zijn en de basis is voor een aantal Europese subsidies. De samenwerking in FoodNL heeft ook geleid tot het begin van een innigere samenwerking tussen de regio's op de dossiers eiwittransitie en voeding & gezondheid. In 2022 moet dat leiden tot minimaal één gezamenlijk project waarmee we uitvoering geven aan de Farm-to-Fork strategie van Europa en waarvoor we ook gezamenlijk Europese steun zoeken.

Specifieke activiteiten voor 2022

- Het doorontwikkelen van de samenwerking met provincie Noord-Brabant, AgriFood Capital en andere regionale spelers op het internationale agrifood dossier onder andere in het samen optrekken in relevante Europese netwerken.
- Net als in de voorgaande jaren spelen we actief in op kansen om (project)subsidies naar de regio te halen. Dit kan door zelf als partner op te treden of door een van de netwerkpartners binnen de regio in een consortium te laten toetreden.
- Het zijn van een volwaardige gesprekspartner voor 'Brussel' en 'Den Haag' voor belangrijke Europese dossiers op het gebied van agrifood zoals Farm to Fork en het Nationaal Strategisch Plan.
- Minimaal één project op de thema's Eiwittransitie of Voedsel & Gezondheid waarin we als FoodNL samenwerken en samen zoeken naar mogelijkheden voor EU-subsidie.

8. Communicatie en organisatie

8.1. Communicatie

Met de naamsverandering van ‘Regio Noordoost Brabant’ naar RNOB en de nieuwe huisstijl werd in 2021 het herpositioneringstraject van onze regionale samenwerking afgerond. Vanuit een nieuwe, frisse en krachtige identiteit zetten we in 2022 de koers verder om onze regio op de (inter)nationale kaart te zetten. Dat doen we door continu zichtbaar te maken wat samenwerken in RNOB oplevert, met name voor inwoners en bedrijven.

Samen met AgriFood Capital en Noordoost Brabant Werkt hebben we in 2021 het brede verhaal (de kernboodschap) van de regio geschreven. Dit verhaal vormt ook in 2022 de basis van onze communicatie- én lobbyactiviteiten. Hierbij is de website het centrale middel. Met ervaringsverhalen van direct betrokkenen, actualiteiten en programma- en projectresultaten. Ook brengen we elke maand een nieuwsbrief uit en zijn we actief op social media. Rond specifieke onderwerpen organiseren we themabijeenkomsten, al dan niet samen met stakeholders. De Klankbordgroep Raadsleden ondersteunt daarin en adviseert over de aansluiting tussen RNOB en de gemeenten en waterschappen.

Zo vertellen we samen over de kracht en trots van onze regio. De Regio Deal biedt daar nog eens extra aanknopingspunten voor. We vertellen over onze regio om 1) elkaar (raden/AB-waterschappen, bestuurders en ambtelijke organisaties) te inspireren en te versterken in de rollen in RNOB, 2) stakeholders, waaronder provincie, rijk en bedrijfsleven, bij onze samenwerking te betrekken en 3) bedrijven en talenten naar de regio te halen en te behouden. We laten zien dat ‘samenwerken loont’, ons nieuwe mantra! Met al deze activiteiten geven we tevens invulling aan de opgave ‘Een sterk verhaal’ van onze samenwerkingsagenda.

8.2. Financieel beheer, personeel en huisvesting

RNOB werkt nauw samen met de werkorganisaties AgriFood Capital, Noordoost Brabant Werkt en OndernemersLift+. Samen streven we naar maximale samenhang en synergie door gezamenlijk op te trekken op het gebied van huisvesting, communicatie, administratie, secretariaat en overlegstructuren. Ook draagt de gezamenlijke huisvesting (op een deel van de tweede verdieping) in Agri & Food Plaza bij aan de netwerksamenwerking met de stakeholders die ook hier en in de nabijheid gevestigd zijn.

Het Regiobureau van RNOB bestaat uit een regiomanager, twee parttime secretaresses en een parttime regisseur Communicatie. Daarnaast detacheren de gemeenten en waterschappen parttime medewerkers, zoals een strateeg, programmaregisseurs, administratiemedewerker, een controller en de secretarissen voor portefeuillehoudersoverleggen. Incidenteel huurt het Regiobureau mensen in. Een ingehuurde administratief medewerker en de controller zorgen voor de strategische en dagelijkse afhandeling van de inkomende en uitgaande geldstromen. De slagkracht wordt voornamelijk bepaald door de ambtelijke capaciteit die door de deelnemende gemeenten en waterschappen zelf ter beschikking wordt gesteld. De afspraak is gemaakt dat iedereen naar rato levert. Kan de capaciteit niet geleverd worden, dan staat daar een financiële vergoeding tegenover. Facilitaire zaken worden afgenomen bij Agri & Food Plaza op de Onderwijsboulevard in ’s-Hertogenbosch.

9. Begroting 2022

9.1. Regiorekening

RNOB beheert de middelen uit de Regiorekening, totaal ruim € 3,6 miljoen. Om deze reden wordt in dit jaarplan de Regiorekening gepresenteerd. De bijdragen vanuit RNOB aan de Regio Deal en aan het Interbestuurlijk Programma Vitaal Platteland (IBP) en de MKB-innovatieregeling (voormalige Economie en Innovatie (E&I)-regeling) zijn in dit jaarplan en begroting verwerkt. Hierbij geldt dat dit alleen de bijdragen zijn, die lopen via RNOB. Veruit de meeste middelen gaan rechtstreeks naar de eigenaren van de betreffende projecten.

9.2. Inkomsten

INKOMSTEN		
Omschrijving	**Financier**	**Bedrag**
Bijdrage convenantpartners (obv schatting 651.000 inw.) - RNOB: € 1.081.571 - Stichting Agrifood Capital: € 998.374 - Noordoost Brabant Werkt: € 606.865	Gemeenten en Waterschappen	€ 2.686.810
Regiodeal AgroProeftuin de Peel - MKB innovatieregeling	AgriFood Capital BV	€ 175.000
Regiodeal AgroProeftuin de Peel - Beheer MKB innovatieregeling	AgriFood Capital BV	€ 27.548
IBP - AgroProeftuin de Peel	Ministerie LNV (via provincie)	€ 305.073
IBP - AgroProeftuin de Peel - Beheer Subsidies	Ministerie LNV (via provincie)	€ 20.756
Bijdrage MKB innovatieregeling	Provincie Noord Brabant	€ 300.000
Bijdrage Beheer MKB innovatieregeling	Provincie Noord-Brabant	€ 51.250
Bijdrage Partners Regiodeal	AFC | PNB | NOB Werkt	€ 60.000
Bijdrage Partners Regiodeal	Ministerie LNV (via 's-Hertogenbosch)	€ 30.333
TOTAAL		**€ 3.656.770**

Op basis van de afspraken in het Samenwerkingsconvenant storten de gemeenten en waterschappen uit de regio een financiële bijdrage op Regiorekening. Voor de gemeenten is dit jaarlijks € 3 per inwoner. De bijdrage van beide waterschappen voor het Regiorekening is 6,5% van de totale bijdragen van alle gemeenten (op basis van € 3,-). Daarnaast is er een jaarlijkse bijdrage van de gemeenten uit de arbeidsmarktregio Noordoost-Brabant. Deze bedraagt € 1 per inwoner voor het programma arbeidsmarkt, dat wordt uitgevoerd door de organisatie Noordoost Brabant Werkt. Met deze bijdragen ontstaat een werkbudget. De gemeente Heusden en de waterschappen zijn geen onderdeel van de arbeidsmarktregio Noordoost-Brabant en dragen dan ook niet bij.

De middelen worden vervolgens op grond van het bestuursconvenant 2021-2024 verdeeld over de organisaties RNOB (€ 1,56 per inwoner), AgriFood Capital (€ 1,44 per inwoner) en Noordoost Brabant Werkt (€ 1,00 euro per inwoner). Samenwerken in RNOB, AgriFood Capital en Noordoost Brabant Werkt stelt ons in staat om financiering te krijgen van met name Provincie, Rijk en Europa. Deze bijdragen zijn bedoeld voor projecten die de gemeentegrenzen overstijgen. Het is altijd geoormerkt geld; dit kan alleen gebruikt worden voor specifieke doelstellingen. In de meeste gevallen gaat het om bijdragen op basis van cofinanciering: van de deelnemende gemeenten of de regionale samenwerking zelf wordt ook een bijdrage gevraagd. Zo leidt de samenwerking tot extra mogelijkheden.

9.3. Uitgaven

UITGAVEN			
Programma	**Deelprogramma**	**Portefeuillehouders**	**Bedrag**
Vitale leefomgeving	Algemeen	Duurzame Leefomgeving	€ 75.000
	Klimaatadaptatie	Duurzame Leefomgeving	€ 20.000
	Natuur en Landschap	Duurzame Leefomgeving	€ 20.000
	Energietransitie	Duurzame Leefomgeving	
	Transitie Landbouw - Beleid en ondersteuning - AgroProeftuin de Peel	Duurzame Leefomgeving	 € 75.000 € 480.073
Duurzaam bereikbaar	Algemeen	Ruimte, Mobiliteit en Wonen	€ 50.000
	Slimme en Schone mobiliteit	Ruimte, Mobiliteit en Wonen	
	Verkeersveiligheid	Ruimte, Mobiliteit en Wonen	
	Robuuste infrastructuur	Ruimte, Mobiliteit en Wonen	
Aantrekkelijk vestigen	Algemeen	Economie	€ 75.000
	Vestigingslocaties	Economie	
	Innovaties en bedrijvigheid - MKB innovatieregeling - voedsel & gezondheid - Internationale samenwerking	Economie	 € 475.000 € 50.000 € 25.000
	Experimenteerruimte	Economie	
Behoud van talent	Blijfklimaat	Ruimte, Mobiliteit en Wonen	
	Wonen	Ruimte, Mobiliteit en Wonen	(*)
Een sterk verhaal		Dagelijks bestuur	€ 20.000
Partners			
Economie	AgriFood Capital	Economie	€ 999.000
Arbeidsmarkt	Noordoost Brabant Werkt	Arbeidsmarkt	€ 606.865
Regiodeal		Dagelijks bestuur	€ 117.000
Bestemmingreserve (nieuwe kansen)		Dagelijks bestuur	€ 47.357
TOTAAL PROGRAMMATISCHE UITGAVEN			**€ 3.135.295**
Organisatie			
Bestuurlijke Samenwerking	DB | BCG | Colleges/DB-waterschap | Raden/AB	Dagelijks bestuur	€ 25.000
Regiobureau	Personeel	Dagelijks bestuur	€ 328.120
	Inhuur	Dagelijks bestuur	€ 30.375
	Organisatiekosten	Dagelijks bestuur	€ 71.875
Subsidiebeheer MKB innovatieregeling		Dagelijks bestuur	€ 66.105
TOTAAL EXPLOITATIEKOSTEN			**€ 521.475**
TOTAAL UITGAVEN			**€ 3.656.770**
BEGROTINGSSALDO			**€ 0**

(*) budget uit 'algemeen' van poho Ruimte, Mobiliteit en Wonen